

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN
ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES

HUNGARIAN SCIENCE ABROAD
PRESIDENTIAL COMMITTEE

Tisztelt Olvasóink!

A Magyar Tudományos Akadémia 2012-ben is méltó módon kívánja megünnepelni a magyar tudomány napját, november harmadikát. A rendezvénysorozat fő témája és címe a Felfedező tudomány.

A programokban jelentős hangsúlyt kapnak a felfedező kutatások, azok a területek, amelyek kutatása nem kecsegtet közvetlen társadalmi és gazdasági haszonnal – de amelyeknek eredményei világunkról való tudásunkat jelentősen gazdagítják, akár ellentmondva az eddigi ismereteknek.

A külföldi magyarság képviselői hagyományosan aktív résztvevői a Magyar Tudomány Ünnepe rendezvényeinek. Kérem, hogy a korábbi gyakorlathoz híven idén is legyenek részesei az eseménysorozatnak, intézményük, saját kutatási területük bemutatásával, konferenciák, nyílt napok szervezésével, kiadványok megjelentetésével.

A Magyar Tudomány Ünnepehez kapcsolódó rendezvényeiket szíveskedjenek jelezni a tudomanyunnep@titkarsag.mta.hu címen. Szíveskedjenek összehangolni ezen események időpontjait a magyarországi központi rendezvényekével. Örömmel vennénk, ha magyarországi konferencia keretében mutatnák be régióik eredményeit a „felfedező tudomány” területén, illetve kérjük, jelezzék csatlakozásukat az MTA tudományos osztályainak programjaihoz. A bejelentésre szeptember 3-tól webes felületen lesz lehetőség.

Kocsis Károly elnök

2. oldal

ELISMERÉSEK, DÍJAK

A gödöllői Szent István Egyetem **Lábadí Károlyt**, az eszéki Strossmayer Egyetem

Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének volt vezetőjét, az MTA köztestületének külső tagját, több évtizedes kiemelkedő oktatói-kutatói és nevelőmunkája elismeréseként a nemzetközi hírű tudósról, tudományos iskola- és egyetemalapítóról, **Doby Gézáról elnevezett díjban** részesítette.

[Bővebben:](#)

Egyed Emese kolozsvári író, egyetemi tanár, az MTA köztestületének külső tagja kapta meg a **Román Írószövetség nemzeti kisebbségeknek járó díját** idén a **Briszéisz című** kötetéért.

[Bővebben:](#)

Houstonban az **5. Fenntart-hatósági Olimpián** (I-Sweep – International Sustainable World Energy

Engineering Environment Project Olympiad) a zentai **Kormányos Ákos biomérnök szakos hallgató negyedik lett.** Biofiltert készített gombák micéliumának (a gomba tenyésztését felépítő sejtfonalak szövédékeként) a segítségével, amely képes kiszűrni a szennyvízből a nehézfémeket és az olajszenyvedéseket.

[Bővebben:](#)

Margócsy Dániel, a Hunter College, City University of New York adjunktusa megkapta a **New York Public Library Cullman Centerének ösztöndíját**. Kutatási témája, hogy miként segítette elő a reneszánsz festőművészet a modern tudomány fejlődését.

[Bővebben:](#)

KUTATÁSI HÍREK

Guttman András, a bostoni Northeastern University **professzora**, az MTA külső tagja, az MTA Lendület III. programjának nyertese kutatást irányít a Pannon Egyetemen, amelynek célja, hogy az emberi szervezetben cirkuláló ráksejtek megvizsgálva rájöjjenek: melyek azok a markerek, amelyek alapján egy **kezdődő rákos elváltozást ki lehet mutatni.**

[Bővebben:](#)

A Lendva-vidék néprajzáról szóló projektjének megvalósítására a lendvai **Tudományért Egyesület** támogatást kapott a Bethlen Gábor Alaptól.

[Bővebben:](#)

Néprajzkutatók, történészek és levéltárosok, a Pécsi Tudományegyetem, az Országos Levéltár és az MTA Történettudományi

3. oldal

Intézetének kutatói látogattak el a Drávaszögbe, hogy személyesen is megtapasztalják a tájegység építészetét, szokásait, kultúráját, történelmét.

[Bővebben:](#)

Erdélyi Nyári Egyetem címmel hetedik alkalommal szervezett **technika-történeti alkotótábort**

az Erdélyi Múzeum-Egyesület Műszaki Tudományok Szakosztálya és a Romániai Építész Kamara. Célja **Kolozsvár védett műemléképületeinek és területeinek dokumentálása**, felmérése, rehabilitációja. Az idén a Fellegvár áll a felmérések középpontjában.

[Bővebben:](#)

Szeptembertől **újra használható a tudományos kutatás számára** Erdély egyik

legjelentősebb művelődéstörténeti öröksége, a **marosvásárhelyi Teleki Téka**. A Teleki Sámuel gróf alapította könyvtár a nehézségek ellenére több mint kétszáz éve őrzi az európai művelődés, valamint a magyar könyvkultúra kincsnek számító remekműveit.

[Bővebben:](#)

PUBLIKÁCIÓK

Megjelent **Németh Ferenc Ady vonzaskörében** című tanulmánykötete a Vajdasági Magyar Művelődési Intézet

kiadásában.

[Bővebben:](#)

A magyar-horvát kiegyezés 140. évfordulója emlékére 2008-ban tudományos tanácskozást rendeztek

Budapesten. A konferencia előadásából szerkesztett **kétnyelvű tanulmánykötetet** június 15-én mutatták be az MTA Bölcsészettudományi Központban.

A tanulmányok szerzői között szerepel Ress Imre, valamint Sokcsevits Dénes – aki a kötet szerkesztője is – a Magyar–Szerb Akadémiai Vegyes Bizottság tagjai.

[Bővebben:](#)

Azon az ünnepségen, amelyen Mikes Kelemen posztumusz Rodostó (Tekirdag) díszpolgárává avatták,

bemutatták a **Mikes Kelemen – Rodostó magyar krónikása** című török és magyar nyelvű könyvet, amelyet F. Tóth Tibor szerkesztett.

[Bővebben:](#)

4. oldal

HSAC Elkészült a *Hungarian Studies Review* 40. évfolyamának tavaszi száma. A témája: Magyarok Amerikában, 1840-2010.

Szerkesztője: Dreisziger Nándor.

[Bővebben:](#)

Megjelentek az *Erdélyi Magyar Műszaki*

Tudományos Társaság aktuális kiadványai: az EMT Tájékoztató 2012/5-6., a FIRKA 2011-2012/6. valamint a Historia Scientiarum 2012/10. száma.

[Bővebben:](#)

Az *Erdélyi Múzeum-Egyesület digitális adattáráról* jelent meg

tájékoztató írás. Az adattár az erdélyi tudományosság eredményeinek terjesztését és a kutatók munkáját van hivatva segíteni.

[Bővebben:](#)

A *Fórum Kisebbség-kutató Intézet* az Arcanum Adatbázis Kft.-vel közösen

175 szlovákiai magyar könyvet digitalizált és jelentetett meg az interneten.

A gyűjtemény 1918 óta megjelent kézikönyveket, lexikonokat, a szlovákiai magyarok szempontjából fontos tudományos munkákat tartalmaz.

[Bővebben:](#)

Somogyi Péternek, az Oxfordi Egyetem *neurobiológus-professzorának* pályáját alapvetően határozta meg

az a tudományos irány, amelyet az idegsejt-hálózat fizikai szerkezetének feltárásával Szentágotthai János kijelölt. Az akadémikus az *mta.hu-nak adott interjút*.

[Bővebben:](#)

Kiszely István professzorral készült interjú a Csángó Rádióban, melyben a magyarság, és ezen belül a moldvai magyarok

őstörténetéről beszélt.

[Bővebben:](#)

A *gyimesi csángókról* pedig *Barabás László néprajzkutató*, az MTA köztestületének külső

tagja beszélt a Marosvásárhelyi Rádió Rádióújság című műsorában.

[Bővebben:](#)

Néprajzosnak lenni inkább életfilozófia, mintsem szakma címmel jelent meg *interjú Jakab Albert*

Zsolt tudományos kutatóval, a Kriza János Néprajzi Társaság új vezetőjével, az MTA köztestületének külső tagjával az Új Magyar Szóban.

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

5. oldal

Megjelent az alsólendvai Galéria-Múzeum tudományos, kétnyelvű periodikájának 4. száma.

A **Lyndvamuseum** ezúttal Alsólendva várának múltját és jelenét dolgozza fel.

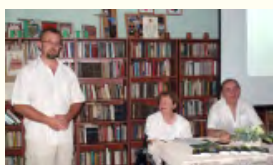
[Bővebben:](#)

Hózsá Éva
Melyik Kosztolányi(m)?
Kapcsolatformálódások című kötetéről írt elemzést **Bence**

Erika vajdasági irodalomtörténész. Mindketten az MTA köztestületének külső tagjai.

[Bővebben:](#)

Június 21-én a drávaszegi Várdaróc közösségi házában mutatták be **Lábadiné**

Kedves Klárának és **Lábadiné Károlynak**, az MTA köztestülete külső tagjának **Daróc** című munkáját. A könyv a 2008-ban megjelent Várdaróc, a rét melletti falu című kismonográfia bővített változata.

[Bővebben:](#)

Fölkerült az **I. erdélyi politikatudományi konferenciáról szóló beszámoló** az MTA

Kolozsvári Területi Bizottságának honlapjára.

[Bővebben:](#)

SZERVEZETI HÍREK

Június 23-án zajlott le az **MTA Kolozsvári Területi Bizottságának éves testületi ülése**,

amelyen részt vett Szász Domokos akadémikus, az MTA alelnöke, Kocsis Károly akadémikus, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának elnöke és Paládi-Kovács Attila, az MTA rendes tagja, a Domus Kuratórium elnöke is.

[Bővebben:](#)

RENDEZVÉNYEK

Az **Edutus Főiskola** határon túli tehetségeket gondozó szervezete, a Collegium Talentum

a **II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskolával** együttműködve június 18-án, Beregszászban műhelyvitát szervezett **A magyar nyelvű tudományos kutató-munka szellemi és infrastrukturális feltételei** címmel.

[Bővebben:](#)

Ugyanilyen címmel **Kolozsváron is megrendezték**

a **műhelyvitát** június 27-én. A nyitó-

6. oldal

előadást Nagy László professzor, a Babeş-Bolyai Tudományegyetem rektorhelyettese, első korreferátumát Péntek János, az MTA Kolozsvári Területi Bizottságának elnöke, az MTA külső tagja tartotta.

[Bővebben:](#)

Az Ungvári Elektronfizikai Intézetben megtartották a VIII. Bolyai–Gauss–Lobacsevszkij nemzetközi konferenciát *Nem-euklidészi geometria a modern fizikában és matematikában* címmel.

[Bővebben:](#)

A Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetsége Brünni Alapszervezete szervezésében június 20-án *Szerzetesrendek a gyógyítás történetében* címmel tartott előadást *Ambrus Tünde* (Brünn), gyógyszerész, egyetemi oktató, az MTA köztestületének külső tagja.

[Bővebben:](#)

A néprajztudomány erdélyi szellemi műhelye, az 1990-ben létrehozott kolozsvári *Kriza János*

Néprajzi Társaság tisztújítás utáni elnöksége június 25-én mutatkozott be a sepsiszentgyörgyi közönségnek.

[Bővebben:](#)

Június 22-én mutatták be Kolozsváron a *Kriza János Néprajzi Társaságnál* az MTA Néprajzi

Kutatóintézetének *Magyar néprajz I–VIII.* című szintézisét (főszerkesztője Paládi-Kovács Attila akadémikus).

[Bővebben:](#)

P *Maiores Enikő*, a Partiumi Keresztény Egyetem dékánja, az MTA köztestületének külső tagja június 28-án előadást tartott *Culture, education and minority issues from a Romanian perspective* címmel Dániában, a koldingi International Business Academy által szervezett Eastern Europe Today – Consolidation and Challenges elnevezésű konferencián.

Vissza a jövőbe – Egyiptom elveszett múltja címmel tartott

előadást a New York-i Magyar Házban a Széchenyi Társaság szervezésében *Abonyi István* június 23-án. A téma folytatódik július 28-án, *Rózsa Ákos* előadásával.

[Bővebben:](#)

Alsólendván tartotta **65. vándorgyűlését** és 136. közgyűlését

a *Magyar Földrajzi Társaság*.

[Bővebben:](#)

A magyar nyelvészeti kutatások újabb eredményei III.

Analógia és modern nyelvtudomány címmel július 5–6-án konferenciát szervezett Kolozsváron a Babeş-Bolyai Tudományegyetem BTK Magyar és Általános Nyelvészeti Tanszéke, illetve az MTA Kolozsvári Területi Bizottságának Nyelvtudományi Szakbizottsága.

[Bővebben:](#)

Lezajlott a 10. jubileumi **Vajdasági Szabadegyetem**. A rendezvény segítségével a részt vevő

kutatók és hallgatók jelentős szakmai tudásra és kapcsolati tőkére tehetnek szert. Gazdasági, kommunikációs és közéleti-politológiai munkacsoportokban folyt a munka.

[Bővebben:](#)

A oaklandi **Holy Names University Kodály Központjának** nyári **Kodály-**

szemináriumára július 8-27. között kerül sor. A képzésben részt vesz Hartyányi Judit, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem professzora is.

[Bővebben:](#)

Július 9-13. között Csíkszépvízen került sor a Babeş-Bolyai

Tudományegyetem Magyar Filozófia Intézete által negyedik alkalommal megrendezett **Theórosz nyári filozófiai táborra**.

[Bővebben:](#)

A Magyar Public Relations Szövetség

és a Sapiencia EMTE Társadalomtudományi Intézetének közös szervezésében idén negyedik alkalommal rendezték meg a **Pr nyári egyetemet** július 9-14. között Csíkszeredában.

[Bővebben:](#)

SAPIENTIA

Július 11-14. között rendezték meg a **VI. Csíkfalvi Csűrszemináriumok, Nyárárdmente a világhálón: értékek, jelenlét, közönségek** című rendezvénysorozatot.

[Bővebben:](#)

Július 11-én a népesedési világnap alkalmából tanácskozást tartottak a budapesti Magyarság Házában a Kárpát-

8. oldal

medencei magyarság lélekszámának alakulásáról, amelyen előadást tartott **Kocsis Károly akadémikus**, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottságának elnöke is. Előadásában történeti áttekintést adott a Kárpát-medencei etnikai térszerkezetének változásairól.

[Bővebben:](#)

A TUDOMÁNY SZOLGÁLATÁBAN

Elhuny Berényi Dénes atomfizikus, az MTA rendes tagja, az MTA Magyar Tudományosság Külföldön

Elnöki Bizottságának első elnöke.

[Bővebben:](#)

88 éves korában **elhunyt Tóth Lajos**, az **Újvidéki Egyetem nyugalmazott egyetemi tanára**, az MTA köztestületének

külső tagja.

[Bővebben:](#)

ÉVFORDULÓK, TUDOMÁNYTÖRTÉNET

205 évvel ezelőtt született a Bihar megyei Csokalyon (Csokaj) **Fényes Elek statisztikus**, az MTA levelező tagja, aki Magyarország statisztikájának megalapozója volt. Forrásértékű munkáiban számba vette az ország anyagi

és szellemi erőforrásait, bemutatta az államhatalmi és a kereskedelmi rendszert. Fejlődésében ábrázolta az ország helyzetét, összehasonlítva azt a külföldi viszonyokkal. Statisztikai munkáin kívül térképeket is kiadott.

[Bővebben:](#)

Kerek 200 évvel ezelőtt született a dél-bácskai Kiskéren **Hanák János** piarista zoológus, tanár, az MTA tagja. Szorgalmazta a magyar természettudományos szaknyelv kidolgozását.

[Bővebben:](#)

190 éve született a Trencsén vármegyei Rajecen **Frivaldszky János zoológus**, faunakutató, az MTA tagja. Több rovarfajt róla neveztek el. Ő volt a magyarországi barlangok első kutatója, ugyancsak ő készítette az első madárösszefoglalást is.

[Bővebben:](#)

Szászvárosban született 125 éve **Zalányi Béla paleontológus**, a föld- és ásványtani tudományok kandidátusa.

Vizsgálta többek között az alföldi kőolajkutató fúrások anyagának és Tihany pannóniai, Herend és Eplény krétakori kagylórákjait.

[Bővebben:](#)

Kol Erzsébet botanikus, egyetemi magántanár, algológus, a hó- és jégalgák világhírű kutatója,

a kriobiológia tudományágának megteremtője 115 évvel ezelőtt született Kolozsváron.

[Bővebben:](#)

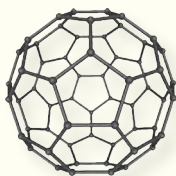

80 esztendeje született Kolozsváron **Máthé János vegyész,** haláláig a Babeş-Bolyai Tudományegyetem oktatója.

Tudományos munkássága a fizikai kémia területén főként az elektrolit oldatok egyensúlyi viszonyainak tanulmányozására, a komplex vegyületek szerkezetvizsgálatára, mágneses, spektroszkópiás vizsgálatokra terjedt ki.

[Bővebben:](#)

FELHÍVÁSOK

A **Selye János Egyetem** szeptemberben Komáromban rendezi meg a **XXV. DIDMATTECH 2012. című**

nemzetközi anyagtudományi konferenciát.

[Bővebben:](#)

Az **Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság**

Energetika-Elektrotechnika Szakosztálya október 11-14. között Gyulafehérváron rendezi meg a **XIII. energetika-elektrotechnika konferenciát (ENELKO - 2012)**. Ugyanott és ugyanakkor tartják a **XXI. számítástechnika és oktatás konferenciát (SzámOkt – 2012)**. Jelentkezési határidő: szeptember 10.

[Bővebben:](#)

A Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium 2012

novemberében Szabadkán, az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karán megrendezi a **11. vajdasági magyar tudományos diákköri konferenciát**, melynek központi témája a gömb. Benevezni október 1-jéig lehet.

[Bővebben:](#)

HHRF

A **Magyar Emberi Jogok Alapítvány (HHRF)** New York-i irodájába **gyakornokot keres.** A külhoni magyar

közösségek nemzetközi jogvédelme iránt érdeklődő, angolul felsőszinten beszélők jelentkezését várják.

[Bővebben:](#)

10. oldal

Az Országgyűlés Nemzeti Összetartozás Bizottsága és a Magyar Diaszpóra Tanács egyeztető megbeszélést tartott a Kárpát-medencén kívüli magyar kulturális örökség megőrzésének összetett feladatáról. Az anyagi és szellemi javak felderítése, számbavétele és megőrzése közös felelősség. **Várjuk javaslataikat, elsősorban a veszélyeztetett helyzetben lévő konkrét hagyatékokra, gyűjteményekre vonatkozóan az mtk@titkarsag.mta.hu címre.**

[Bővebben:](#)

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

11. oldal

Az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság hírlevele

2012/7. szám

Felelős kiadó: Kocsis Károly elnök

Szerkeszti a szerkesztőbizottság.

1112 Budapest, Budaörsi út 45.

mtkhirlevel@titkarsag.mta.hu

A hírlevél korábbi számai megtekinthetők
az MTA [honlapján](#).

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

Polányi János
(Berlin, 1929. január 23.)

***Nobel-díjas kémikus,
Kanadában élő egyetemi tanár,
a Magyar Tudományos Akadémia
tiszteleti tagja***

1 929. január 23-án született Berlinben. Apja a híres magyar természettudós: Polányi Mihály. 1968-ben megosztott kémiai Nobel-díjat kapott „az elemi kémiai folyamatok dinamikája terén végzett kutatásokért.” Kanadában él, a Torontói Egyetem örökös egyetemi professzora.

Alapító elnöke a Kanadai Pugwash Intézetnek. (A Pugwash nemzetközi mozgalom, 1995-ben Nobel-békedíjjal tüntették ki. Célja a fegyveres konfliktusok csökkentése és a globális problémák megoldásának keresése.)

2011-ben Torontóban megnyílt egy, a nevét viselő oktatási intézmény, a John Polanyi Collegiate Institute (<http://www.pugwash.org>).

2001-ben választotta tiszteleti tagjává a Magyar Tudományos Akadémia; a Kémiai Tudományok Osztályának tagja.

Born in Berlin, January 23, 1929 John Charles Polanyi (János Polányi) is the son of natural scientist Mihály Polányi. He shared the 1986 Nobel Prize in Chemistry “for their contributions concerning the dynamics of chemical elementary processes.” He lives in Canada. He is University Professor of the University of Toronto.

He is also the Founding Chair of the Canadian Pugwash Institute. (Pugwash is a global movement that captured the Nobel Peace Prize in 1995. Their goal is to reduce armed conflict and seek solutions to global problems.)

The John Polanyi Collegiate Institute opened in Toronto in 2011. (<http://www.pugwash.org>).

He became Honorary member of the Hungarian Academy of Sciences in 2001. in the Section of Chemistry,

KÜLHONI MAGYAR TUDÓSPORTRÉK

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA MAGYAR TUDOMÁNYOSSÁG KÜLFÖLDÖN ELNÖKI BIZOTTSÁG

HUNGARIAN ACADEMY OF SCIENCES HUNGARIAN SCIENCE ABROAD PRESIDENTIAL COMMITTEE

II. oldal

Székfoglaló előadását 2006. április 18-án tartotta *A kémiai reakciókban részt vevő egyes molekulák megfigyelése egy magyar származású tudósnak az egyéniség jelentőségéről vallott egyes nézeteivel kísérve címmel.*

Az MTA Kémiai Tudományok Osztálya (az édesapjáról elnevezett) Polányi Mihály Díjat 1994. óta két kategóriában ítéli oda magyar tudósoknak.

and read his inaugural address on 18 April, 2006: *Observation of individual molecules engaged in chemical reactions; accompanied by some reflections on the importance of the individuality by one of Hungarian descent.*

The Section of Chemistry of the HAS has awarded the Polányi Mihály Award (named after his father) to Hungarian scientists in two categories since 1994.

Polányi János elérhetősége:

University of Toronto
Lash Miller Chemical Laboratories
Lash Miller
Room 262, 80 George Street
Toronto, Ontario, M5S 1A1
Canada
Tel.: (1) 416 978 35 80
Fax: (1) 416 978 75 80
E-mail: jpolanyi@chem.utoronto.ca
Honlap: <http://www.utoronto.ca/jpolanyi/>
www.nobelprize.org/nobel_prizes/chemistry/1986

Contacts to János Polányi:

University of Toronto
Lash Miller Chemical Laboratories
Lash Miller
Room 262, 80 George Street
Toronto, Ontario, M5S 1A1
Canada
Tel.: (1) 416 978 35 80
Fax: (1) 416 978 75 80
E-mail: jpolanyi@chem.utoronto.ca
Web site: <http://www.utoronto.ca/jpolanyi/>
www.nobelprize.org/nobel_prizes/chemistry/1986

